

Campagne als sleutel in het bestrijden van vrijwilligerswerk en stages in weeshuizen

Position paper van Better Care Network Netherlands (BCNN) naar aanleiding van het rondetafelgesprek op 27 maart 2019 ter bespreking van de initiatiefnota 35069 van het lid Van Haga: 'Een goede bedoeling is niet altijd een goed idee: een voorstel tot bestrijding van weeshuistoerisme'.

Sushil groeide op in een weeshuis in Nepal en verwoordt de kern van het probleem met weeshuistoerisme en de oplossing ervoor:

Sushil Babu Chhetri: "Ik ben opgegroeid in twee heel verschillende weeshuizen - de ene was corrupt en buitte ons uit, de andere deed zijn best om voor de kinderen te zorgen. Maar in de context van Nepal zouden weeshuizen helemaal niet moeten bestaan. Gezinnen hier zijn groot en wonen dicht bij elkaar in gemeenschappen waar burens en familie elkaar helpen. Waarom kunnen we dan niet een kind in nood ondersteunen? Waarom zou het de verantwoordelijkheid van een blanke persoon zijn om voor hen te zorgen? Als we echt willen voorkomen dat kinderen verhandeld worden, zijn er twee dingen die we moeten doen. Het eerste is om de ouders bewust te maken van de situatie, zodat ze een weloverwogen keuze kunnen maken. Het tweede is om het bewustzijn onder de vrijwilligers en donoren te vergroten. Eigenlijk zijn het de vrijwilligers die de vraag creëren. De vrijwilligers willen met kinderen spelen, zodat de mensenhandelaars kinderen naar hen zullen brengen. Als er geen vrijwilligers waren, was er geen geld, geen vraag en zouden de handelaars geen kinderen ronselen. Er moet campagne gevoerd worden, misschien met behulp van beroemdheden en tv."¹

Vrijwilligerswerk en stages in weeshuizen zijn erg populair: een combinatie van 'iets goeds doen' voor kinderen, een cultuur leren kennen en een verre reis maken.² Better Care Network Netherlands herkent zich in de analyses en ontwikkelingen die in de initiatiefnota beschreven zijn. Samen met een groot aantal andere organisaties in Nederland en in het buitenland, voert BCNN campagne om deze vorm van vrijwilligerswerk en stages in weeshuizen - of 'weeshuistoerisme' - te stoppen. Daarom willen wij nader ingaan op de voorstellen vier en zes uit de nota:

4. Lanceer een bewustwordingscampagne om (aspirant-)vrijwilligers te wijzen op de risico's

6. Wijs reizigers (actiever) op het risico van weeshuistoerisme

BCNN steunt in het bijzonder voorstel vier om bewustwording over de schade door en gevaren van weeshuistoerisme te vergroten, alsmede het debat te voeren over verantwoorde alternatieve vormen van vrijwilligerswerk. Onze aanbeveling is daarin ook stages in weeshuizen mee te nemen in het bewustwordingsproces en debat. Aan stagelopen in weeshuizen kleven namelijk vergelijkbare nadelen als aan vrijwilligerswerk.

Nederland heeft met het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (Verdrag van Lanzarote) ook een verplichting om hier aandacht aan te besteden. Artikel 5 van dit verdrag vereist namelijk bewustwording met betrekking tot de rechten en de bescherming van kinderen en verwijst ook naar contacten met kinderen als onderdeel van culturele en vrijetijdsactiviteiten. Dat omvat vrijwilligerswerk en vrijwilligersdiensten.

BCNN heeft in de afgelopen 1,5 jaar twee jongerencampagnes gevoerd: Stopweeshuistoerisme en Stopweeshuisstages³. Internationaal is de campagne The Love You Give⁴ gelanceerd door Better Care

¹ <http://learningservice.info/i-was-the-child-you-played-with-a-life-on-the-streets-and-in-an-orphanage-part-three/>

² [Rapport enquête weeshuistoerisme \(2017\), Better Care Network Netherlands](#)

³ www.stopweeshuistoerisme.nl

⁴ www.the loveyougive.org

Network, met steun van partnerorganisaties die werken via een coalitie genaamd ReThink Orphanages⁵. De wereldwijde beweging tegen weeshuistoerisme resulteerde er o.a. in dat grote aanbieders van vrijwilligerswerk, zoals World Challenge and Projects Abroad, niet langer plaatsingen in weeshuizen aanbieden. Hogescholen en universiteiten, waaronder twee in Nederland (Fontys Hogeschool Pedagogiek en het Institute of Social Studies) tekenden een pledge om stages in weeshuizen niet langer toe te staan. Hieruit blijkt dat druk uitoefenen via campagnes helpt om aanbieders van vrijwilligerswerk/stages te laten stoppen met weeshuistoerisme.

Daarbij willen we het belang benadrukken dat de Nederlandse overheid in haar reisadviezen en via ambassades reizigers informeert over de gevaren van weeshuistoerisme, zoals beschreven in voorstel zes. Dat geldt voor zowel vrijwilligerswerk en stages, als voor bezoeken aan weeshuizen. Deze maatregel is een kleine investering en heeft een groot effect op potentiële reizigers naar weeshuizen.

Bij de implementatie van de voorstellen uit de nota biedt BCNN graag haar ervaring en netwerken aan.

ONS STANDPUNT

Weeshuistoerisme is schadelijk voor kinderen. Hoewel het vaak begint met goede bedoelingen, dragen vrijwilligers en stagiaires in een weeshuis bij aan het 'verdienmodel', waarbij geld wordt verdiend aan zogenaamde weeskinderen. Dit kan leiden tot het uit elkaar vallen van families, kinderhandel en de uitbuiting van kinderen. Zelfs in zogenaamde 'goede' kinderkampen, leidt een constante stroom van meestal ongekwalificeerde en onervaren vrijwilligers tot verergering van hechtingsproblemen of het missen van onderwijs en andere basisrechten. Door weeshuistoerisme kunnen kinderen een toeristische attractie worden.

Weeshuistoerisme houdt een vorm van institutionele zorg in stand, die schadelijk is voor kinderen. Wereldwijd zijn er grote hervormingen gaande van institutionele zorg naar familie- en gemeenschapsgerichte zorg. In landen met tot voor kort grote aantallen weeshuizen, bijvoorbeeld Haïti, Cambodja en Kenia, zijn grote stappen gemaakt. Grootschalige opvang wordt daar vervangen door zorg in families, pleeggezinnen en gezinshuizen. Nederland zou in het buitenlandbeleid dit soort transitie moeten ondersteunen.

De Nederlandse overheid kan, door het aannemen van deze zeven uitstekende beleidsvoorstellen in de initiatiefnota van dhr. Van Haga, een belangrijke bijdrage leveren aan de strijd tegen weeshuistoerisme. Nederland kan hiermee voorloper zijn binnen de EU door actief en op diverse niveaus te interveniëren om kinderen zonder ouderlijke zorg te beschermen en een voorbeeldfunctie te zijn voor andere EU landen.

OVER BETTER CARE NETWORK NETHERLANDS

Better Care Network Netherlands zet zich in om via samenwerking tussen organisaties de hulp aan kinderen zonder adequate ouderlijke zorg te verbeteren. Dit doen we door goede ervaringen, geleerde lessen en methodieken - opgedaan in een land of regio - met anderen te delen en zo de toepassing in andere landen en regio's te bevorderen. Het netwerk wordt geleid door een coalitie van organisaties, bestaande uit: Defence for Children – ECPAT (voorzitter), ICCO/KerkinActie, Stichting Kinderperspectief, SOS Kinderdorpen, UNICEF Nederland, Wereldkinderen, ICS en Wilde Ganzen.

⁵ www.rethinkorphanages.org